

SPRAWOZDANIE Z XIX MIĘDZYNARODOWEJ I OGÓLNOPOLSKIEJ
KONFERENCJI ONOMASTYCZNEJ „FUNKCJE NAZW WŁASNYCH
W KULTURZE I KOMUNIKACJI”
(GНИЕZNO, 20–22 WRZEŚNIA 2014)

XIX Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna „Funkcje nazw własnych w kulturze i komunikacji” zorganizowana została przez Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Polskiej i Instytut Filologii Słowiańskiej UAM oraz Instytut Kultury Europejskiej UAM w Gnieźnie, Komisję Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów, Polską Komisję Onomastyczną przy Międzynarodowym Komitecie Nauk Onomastycznych (International Council of Onomastic Sciences), Komisję Onomastyczną i Komisję Słowistyczną Polskiej Akademii Nauk — Oddział w Poznaniu oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Konferencja była kolejnym z cyklicznych spotkań onomastów polskich i zagranicznych, organizowanych w różnych ośrodkach naukowych w Polsce. Była zarazem drugim spotkaniem zorganizowanym przez nasz Uniwersytet po blisko 30 latach od V Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej „Nazwy własne w procesie komunikacji językowej”, która odbyła się w 1985 r. i której pokłosiem była księga referatów wydana w 1988 r. pod redakcją K. Zierhoffer’a.

Konferencja odbywała się w dniach 20–22 września 2014 r. w Instytucie Kultury Europejskiej UAM w Gnieźnie. Patronat honorowy nad nią objęli: JM Rektor UAM prof. Bronisław Marciniak, Prezydent Miasta Gniezna Jacek Kowalski, Dziekan Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM prof. Bogumiła Kaniewska, Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UAM, prof. Krzysztof Trybuś, Dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UAM prof. Bogusław Zieliński oraz Dyrektor Instytutu Kultury Europejskiej UAM prof. Leszek Mrozewicz. W skład komitetu naukowego weszli: dr Inge Bily (Sächsische Akademie der Wissenschaften w Lipsku), prof. Maria Biolik (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), prof. Edward Breza (Uniwersytet Gdański), prof. Aleksandra Cieślakowa (Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie), prof. Barbara Czopek-Kopciuch (IJP PAN), prof. Friedhelm Debus (Christian-Albrechts-Universität w Kilonii), prof. Jerzy Duma (Instytut Słowistyki PAN w Warszawie), prof. Artur Gałkowski (Uniwersytet Łódzki), PhDr. Milan Harvalík PhD. (Ústav pro jazyk český AV ČR w Pradze), doc. Jaromír Krško PhD. (Univerzita Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy), prof. Maria Malec (IJP PAN), prof. Robert Mrózek (IJP PAN), prof. PaedDr. Pavol Odaloš CSc. (Univerzita Mateja Bela), prof. Ludwig Selimski (Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach).

Swój udział w konferencji zgłosiło 127 osób, w tym 95 z Polski i 32 z zagranicy. W bogatym programie przewidziano 115 wystąpień (ostatecznie jednak nie udało się dojechać do Polski większości referentów z Ukrainy). Podczas trzydniowych obrad wygłoszono łącznie 98 referatów w językach: polskim, czeskim, słowackim, niemieckim, angielskim, ukraińskim, białoruskim, bułgarskim, serbskim i macedońskim. Z powodu dużej liczby zgłoszeń członkowie Komitetu Organizacyjnego zrezygnowali z wystąpień konferencyjnych, a ich referaty zostały złożone do druku w tomie pokonferencyjnym.

Odbyły się dwie sesje plenarne (w pierwszym i trzecim dniu konferencji). Prezentacja referatów i dyskusje merytoryczne miały również miejsce w sekcjach. Problematyka wystąpień dotyczyła

podstawowych działów onomastyki: antroponimii, toponimii, urbanonimii, chrematonimii i onomastyki literackiej. Nie zabrakło też rozważań z teorii nazw własnych (z centralnym zagadnieniem funkcji onimów). W referatach zaprezentowano takie zagadnienia, jak: najdawniejsze i najnowsze nazwy własne w kontekście współczesnych przemian kulturowych i komunikacyjnych, nomina propria we współczesnym i historycznym dyskursie, moda nazewnicza, nowe nazwy — nowe media, pragmatyka nazewnicza (efektywna komunikacja z udziałem nazw własnych), konteksty nazewniczne, funkcje nazw własnych w przestrzeni literackiej i uzualnej, hierarchie funkcji a klasy onimów, funkcje języka naturalnego a funkcje nazw własnych, identyfikacja i komunikacja, przyczyny zmian nazewnicznych (antroponimów i toponimów), kognitywne podstawy procesów nazywania. Konferencji towarzyszyła stała wystawa książek z zakresu onomastyki, na której uczestnicy mieli możliwość zaprezentowania swoich publikacji.

Część oficjalną konferencji poprowadziła prof. Irena Sarnowska-Giefing, przewodnicząca XIX MiOKO. Zaszczyc powitania gości przypadł prof. K. Zierhofferowi. W imieniu Rektora UAM oraz własnym głosem zabrała Dziekan Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej prof. B. Kaniewska, która odczytała list gratulacyjny dla prof. K. Zierhoffera z okazji dziewięćdziesiątych urodzin. W części inauguracyjnej konferencji wystąpił Prezydent ICOS prof. M. Harvalík. Przemawiali również wiceprezydent Gniezna dr Rafał Spachacz oraz starosta powiatu gnieźnieńskiego Dariusz Pilak. Prof. A. Cieślíkowa, przewodnicząca Polskiej Komisji Onomastycznej przy ICOS, złożyła gratulacje prof. M. Harvalíkowi z okazji objęcia prezydentury oraz życzenia dla prof. K. Zierhoffera z okazji jubileuszu. Prof. A. Gałkowski odczytał list gratulacyjny Komisji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów skierowany do prof. M. Harvalika.

Pierwszego dnia konferencji wystąpienia naukowe rozpoczęły się od obrad plenarnych pod przewodnictwem prof. K. Zierhoffera. Referaty wygłosili: prof. M. Harvalík („Vlastní jména a jejich funkce”), prof. A. Cieślíkowa („Jeszcze o zmianie funkcji nazw własnych na wybranych przykładach”), prof. R. Mrózek („Kategorialne determinanty zróżnicowań onimicznej funkcjonalności językowej”) oraz prof. Bogdan Walczak („O funkcji symbolicznej nazw własnych”). Referenci podjęli kluczową problematykę funkcji propriów w języku i komunikacji, koncentrując się na kwestiach metodologicznych i definicyjno-terminologicznych.

Obrady plenarne przewidziano ponadto w trzecim dniu konferencji. Przewodniczyli im prof. M. Harvalík i prof. B. Walczak, a swoje wystąpienia zaprezentowali: prof. M. Malec, prof. B. Czopek-Kopciuch, prof. Liljana Dimitrowa-Todorowa, prof. A. Gałkowski oraz prof. K. Zierhoffer i dr Zofia Zierhofferowa. M. Malec („Kulturowe przyczyny zmian w polskim imiennictwie osobowym (w ujęciu diachronicznym)”) przedstawiła najważniejsze przyczyny zmian w zakresie imiennictwa wynikające z czynników cywilizacyjnych, wierzeń i systemów wartości na tle zjawisk ogólnoeuropejskich. B. Czopek-Kopciuch („Urzędowe zmiany nazw miejscowości”) wskazała dawniejsze i współczesne motywacje zmian nazw miejscowych, opierając się na materiałach Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych. Chronologicznie nawarstwianie się toponimów w Bułgarii przedstawiła L. Dimitrowa-Todorowa („Stratigrafski plastove slavânski imena v Bŭlgariâ”). A. Gałkowski („Funkcja marketingowa chrematonimii”) rozpatrzył takie wykładniki funkcji marketingowej nazw, jak: aspekt perlokucyjny w desygnowaniu obiektów poddanych marketingowi, cel informacyjno-reklamowy, mapowanie dyskursu związanego z budowaniem marki i oznaczaniem przestrzeni, w której aktywowana jest nazwa. Do wyróżnionych przez niego chrematonimów ideacyjnych nawiązali Z. i K. Zierhofferowie w referacie „Toponimy i chrematonimy na tle ich związku z kulturą”, w którym zanalizowali toponimy kojarzone z wydarzeniami historycznymi, przekształcone w chrematonimy. Nazwy te w użyciu nabierają dodatkowej funkcji symbolicznej w wymiarze narodowym, a nawet ogólnoeuropejskim.

Pozostałe referaty zostały zaprezentowane w sekcjach. Najwięcej wystąpień poświęcono antroponimom w perspektywie kulturowej. Uwagę badaczy przyciągała problematyka wpływów języko-

wych i interkulturowych na wybory onimiczne. Nazwy osobowe *Beus(z)*, *Deus*, *Dreus(z)*, *Meus(z)*, *Teus(z)*, wyprowadzane zwykle w literaturze fachowej od łac. *deus* 'bóstwo', *Deus* 'Bóg chrześcijan' lub gr. *theós/Theós*, E. Breza wywiódł jako hipokorystyki od imion *Machabeus*, *Amadeus* lub *Thadeus/Tadeus* („*Beus(z)*, *Deus*, *Dreus(z)*, *Meus(z)*, *Teus(z)* i podobne”). Prof. Zofia Abramowicz („Skrócone formy imion Podlasian w XVI–XVII wieku”) nakreśliła występujący w kulturze nazewniczej Podlasia synkryzm imion katolickiego Zachodu i prawosławnego Wschodu. Prof. F. Debus („Heiligenverehrung und Namengebung am Beispiel ausgewählter Namen”) wskazał na długotrwałe oddziaływanie kultu świętych patronów i patronek (np. *Johannes*, *Nikolaus*, *Katharina*) na zwyczaj imienniczy w Niemczech (i innych krajach) oraz na zanik motywacji religijnej uwarunkowany zmianami w mentalności nowoczesnego społeczeństwa. Prof. Stanisława Sochacka („Uwagi o funkcjach imion zakonnych”) zwróciła uwagę na treści przywoływane przez imiona zakonne. Dr Ewa Zmuda („Imię *Maria* jako imię zakonne”) zanalizowała imię zakonne *Maria* z perspektywy diachronicznej, funkcjonalnej, socjalnej i teolingwistycznej. Miroslav Kazík, PhD. z Uniwersytetu w Trnawie („Funkcie birmovných mien”) scharakteryzował funkcje rzymskokatolickich imion przyjmowanych przy bierzmowaniu. Dr Lubow Ostasz z Uniwersytetu Lwowskiego („Imenuvannâ novonarodženih dvoma imenami v Čes'kij Republici: tradicii i súčasnist”) rozpatrzyła problem dwuimienności w Czechach. Dr Ewa Majewska („Der Vorname *Johannes*, seine Neben- und Kurzformen in Deutschland, den Niederlanden und Belgien im 19. und 20. Jahrhundert”) zbadała imiona flamandzkich katolików oraz niemieckich i holenderskich protestantów; jej celem była odpowiedź na pytanie, czy imię *Johannes* było w Niemczech, w Niderlandach i w Belgii w XIX i XX w. tak samo popularne jak w czasach średniowiecza. Henryk Duszyński-Karabas („Nazwiska odimienne członków parafii prawosławnej w Rypinie (1894–1911)”) wskazał, które imiona częściej motywowały badane nazwiska — cerkiewno-ruskie czy zaadaptowane wschodniosłowiańskie. Aleksandra Żurek („System imienniczy w dziewiętnastowiecznej Warszawie na przykładzie metrykalnych ksiąg chrztu parafii św. Jana Chrzciciela z lat 1839–1867”) zwróciła uwagę na zwyczaj imienniczy panujący w Polsce w połowie XIX w.

Jako trwały dokument przemian społecznych uwarunkowanych historycznie ujęli antroponiemię: prof. Elżbieta Rudnicka-Fira („Nazewnictwo kobiet w XVI-wiecznych dokumentach krakowskich na tle historii i kultury”), dr Andrzej Chludziński („Nazwy mieszkańców Białogardu w «Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold» (1406–1528)”), Martyna Sabala („Historia w antroponomii zamknięta, czyli o odapelatywnych nazwiskach mieszkańców Warki II połowy XVII wieku”).

Problematyka wpływów obcych w onimii była głównym przedmiotem analiz w kilku referatach. Prof. Leonarda Dacewicz („Rusyfikacja nazw osobowych w katolickich księgach metrycznych dekanatu białostockiego w okresie zaboru (lata 1865–1915)”) ukazała silne wschodniosłowiańskie wpływy językowe widoczne w zapisach antroponomów w katolickich księgach metrykalnych Białegostoku. Dr Marzena Guz („O nazwiskach niemieckiego pochodzenia spolonizowanych sufiksami *-ski* i *-cki* na Warmii w XVIII wieku”) zanalizowała odmiany graficzne spolonizowanych niemieckich nazwisk na Warmii. Dr Anna Dąbrowska-Kamińska („Wariantywność niektórych nazw osobowych pochodzenia ukraińskiego w polskiej antroponomii”) pokazała procesy hybrydyzacji na pograniczu polsko-ukraińskim. Prof. Małgorzata Magda-Czekaj („Galicyzmy pochodzące od nazw własnych we współczesnym języku polskim”) rozpatrzyła z kolei francuskie zapożyczenia odpropralne w polszczyźnie.

Współczesnych nazwisk z wybranych miast i regionów dotyczyły dwa referaty. Prof. Wanda Szulowska („Współczesne nazwiska olsztyńian z sufiksem *-ak*”) omówiła pochodzenie nazwisk potomków powojennych przesiedleńców z dawnych Kresów Wschodnich, dziś mieszkających w Olsztynie. Michał Mordań („O stereotypach konotowanych przez niektóre modele współczesnych nazwisk (na materiale Bielska Podlaskiego)”) zanalizował nazwiska członków parafii prawosławnej i rzymskokatolickiej.

Funkcjonowanie współczesnych imion z uwzględnieniem rozmaitych kontekstów komunikacyjnych i kulturowych było przedmiotem sześciu referatów. Prof. Irena Kałużyńska („Funkcje semantycznie transparentnych imion chińskich”) scharakteryzowała funkcje imion chińskich — deskrypcyjną, magiczną, pamiątkową, ekspresywną, impresywną, a nawet poetycką, odzwierciedlając tym samym swoistą interpretację świata zakodowaną w imionach należących do odległej i egzotycznej kultury. Na temat hipokorystycznych form imion funkcjonujących w mediach jako oficjalne wypowiedziała się dr Iwona Nobis („Medialne imiona. Nieoficjalne formy imion funkcjonujące jako oficjalne i ich zróżnicowanie motywacyjno-funkcjonalne”). Paweł Swoboda („Zróżnicowanie ilościowe i jakościowe imiennictwa w Polsce w XX i XXI w.”), korzystając z metod statystycznych, scharakteryzował zmieniające się tendencje w zakresie wyboru imion. Dr Justyna Walkowiak („Od *Katażiny* do *Edvina*, czyli o imionach Polaków na dzisiejszej Litwie”) odniosła się do współczesnych wyborów imienniczych Polaków na Litwie i w kraju. Na pytanie postawione w temacie referatu odpowiedziała Ida Krzemińska-Albrycht („Dlaczego nie *Kermit*, *Ivo* i *Yennefer*? Analiza opinii Rady Języka Polskiego dotyczących propozycji imion dla dzieci”). Najnowsze imiona gnieźnieńskie stały się przedmiotem naukowej refleksji w referacie Sylwii Iglewskiej („O imionach dzieci urodzonych w Gnieźnie w latach 2010–2013”).

Antroponimii południowo- i wschodniosłowiańskiej poświęcone były liczne referaty. Dr Borjan Janew z Uniwersytetu w Płowdiwie skupił się na nazwiskach motywowanych cechami charakterystycznymi dla głowy jako części ciała („Famillni imena, motivirani ot fizički harakteristiki na glavata kato čast ot čoveškoto tãlo (s ogled na bŭlgarskata i nemskata antroponimna sistema”). Stojno Spasov z tego samego uniwersytetu omówił nazwiska pochodzące od nazw zawodów i wytworów związanych z rzemiosłem w języku polskim i bułgarskim („Famillnite imena na polãcite i bŭlgarite, otražavaši materialnata im kultura, svŭzana sŭs zanaãtčijstvoto”). Słowotwórstwa antroponimów (imion i nazwisk) dotyczyły referaty dr Wesny Miowskiej z Macedońskiej Akademii Nauk („Sufiksните obrazuvanja od ličnoto ime *Konstantin/Kostadin* (segašnost — minato)”) i dr Gordany Štasni z Nowego Sadu („Semantička baza u derivaciji srpskih antroponima”). Antroponimie z obszaru wschodniej Słowiańszczyzny omówił prof. Anatolij Popowskij („Ukraïns’ki prizviša, pov’ãzani z ũrisprudenčiu”). Tetiana Melniczuk przyjrzała się polskim antroponimom w ukraińskiej prasie w okresie ruchów Euromajdanu („Pol’s’ka oficijna antroponimiã v ukraïns’kij presi (na materiali tižnevika «Dzerkalo tižna» u period ruhu Ėvromajdanu”).

Antroponimii internetowej dotyczyły trzy referaty. Prof. Alina Naruszewicz-Duchlińska („Pseudonimy internetowe jako forma autocharakterystyki”) wskazała strukturalne typy pseudonimów internetowych, stanowiących często swoiste mikromanifesty internautów. Prof. Kiril Cankov („Kŭm bŭlgarskata trolonimiã”) przyjrzał się najnowszemu zjawiskom onimicznemu w świecie internetu, głównie tzw. trolonimii. Dr Marcin Kojder („Identyfikatory użytkowników tematycznych forów internetowych”) zanalizował onimy występujące w funkcji identyfikatorów na forach internetowych poświęconych tematyce rowerowej.

Zainteresowaniem cieszyła się również problematyka toponomastyczna. Prof. J. Duma omówił „Znaczenie analizy terenowych nazw Pomorza Zachodniego dla zmian językowych tego obszaru”, zaznaczając nierównomierne ślady zmian zachodzących w warstwie onimów pochodzenia przedślowiańskiego, słowiańskiego i niemieckiego. Dr Inge Bily („Personennamen in Ortsnamen”) przedstawiła założenia planowanego opracowania leksykograficznego nazw osobowych zrekonstruowanych z nazw miejscowych. Prof. Bożena Hryniewicz-Adamskich („Funkcje rosyjskich nazw miejscowych motywowanych przez nazwy osobowe w ujęciu diachronicznym”) wskazała, że pochodzące od antroponimów nazwy miejscowe stanowią zwinięte teksty kulturowe o ładunku pragmatycznym. Na specyfikę zmian zachodzących w hydronimii w porównaniu z ojkonimii i speleonimii zwróciła uwagę prof. Urszula Bijak („Polionimia w nazwach geograficznych”). Procesy kategoryzacji świata zapisanego w śląskich toponimach

pochodzących od nazw roślin uchwyciła dr Danuta Lech-Kirstein („Kategoryzacja świata na przykładzie śląskich toponimów”).

Wygłoszono też referaty poświęcone nazewnictwu miejskiemu. Dr Romana Łobodzińska („Stare i nowe nazwy mostów wrocławskich — istotny składnik nazewnictwa miejskiego”) na podstawie analizy wybranych urbanonimów scharakteryzowała rozwój przestrzenny i historyczny miasta. Prof. Halszka Górný przedstawiła założenia projektu badawczego mającego na celu opracowanie współczesnych i historycznych nazw obiektów przestrzeni miejskiej Krakowa („Nazewnictwo miejskie Krakowa — stan i perspektywy badań”). Dr Ewa Oronowicz-Kida („Interferencje kulturowe w oficjalnych nazwach wiejskich ulic (na przykładzie województwa podkarpackiego)”) wskazała na współwystępowanie śladów tradycyjnej kultury wiejskiej i współczesnej kultury miejskiej w badanej grupie nazw. Kwestiom metodologicznym poświęciła swoje wystąpienie dr Ewelina Zajac („Uwagi na temat metodologii badań toponimów”). Próbę wewnętrznej systematyzacji nazewnictwa miejskiego podjęła dr Agnieszka Mysza („«Mieszkała na ul. Polnej na Pobitnie, tuż koło Kopca Tatarskiego» — głos w sprawie wewnętrznych podziałów urbanonimów”). Dr Lidia Pacan-Bonarek („Zmiany w nazewnictwie miejskim Tomaszowa Mazowieckiego”) omówiła ewolucję urbanonimii Tomaszowa Mazowieckiego. Peło Michajłow przedstawił referat dotyczący pamiątkowych ojkonimów w Bułgarii, w którym wykazał zróżnicowane pochodzenie etnicznie patronów nazw miast i wsi („Vъzpomenatelnii ojkonimi v Bъlgariâ spored narodnostta na eponimite”). Najnowsze nazwy ulic w Bydgoszczy, pod pewnymi względami zbliżone do nazw produktów, omówił Piotr Tomasik („Najnowsze problemy urbanonimii z punktu widzenia chrematonomasty”). Marcin Koper („Obraz onomastyczny powiatu tomaszowskiego w świetle ojkonimii i mikrotoponimii regionu”) dowiódł, że badany obszar tworzy unikatową „mapę” części pogranicza polsko-ukraińskiego. Dr Anna Czapla ustaliła zespół cech charakteryzujących mapę jako tekst („Opracowanie kartograficzne jako tekst (na przykładzie mapy nazewnictwo-osadniczej pogranicza polsko-ruskiego). Rozważania metodologiczne”). Mirosława Foltynowicz wskazała problemy związane z motywacją wybranych nazw terenowych („Nazwy lokalizujące w gminie Borek Wielkopolski”).

Liczne referaty prezentowały badania z zakresu onomastyki literackiej. Prof. Ewa Sławek („W świecie kultury, etyki i biografii autora: antroponimy w poezji Czesława Miłosza”) pokazała, że nazwy osobowe w poezji Miłosza mają nie tylko autobiograficzny, ale również historiozoficzny i semiotyczny charakter. Funkcjonowaniu nazw własnych w tekstach Danuty Wawilów przyjrzała się prof. Maria Czaplicka-Jedlikowska („Funkcje nazw własnych w przestrzeni literackiej”). Prof. Maria Biolik („Funkcje nazw osobowych w baśniach, podaniach i legendach warmińskich”) wskazała rolę nazw własnych jako czynnika integrującego członków wspólnoty językowej i kształtującego ich tożsamość. Prof. Mariusz Rutkowski i Martyna Gibka pokazali mechanizmy kreowania humoru za pomocą nazw własnych z perspektywy oryginału i jego literackiego przekładu („Funkcja humorystyczna nazw osobowych w oryginale i przekładzie «Feet of Clay» (Na glinianych nogach) Terry’ego Pratchetta”). Prof. Artur Rejter („Onomastykon poezji polskiego baroku wobec kontekstów kulturowych epoki. Wybrane problemy badawcze”) zarysował szeroki kontekst interpretacyjny nazw własnych w barokowym tekście poetyckim. Dr Marzena Maria Szurek („Biblijne nomina propria w aspekcie historyczno-porównawczym”) omówiła funkcje nazw własnych w tekście Pisma Świętego i zasygnalizowała problem ich obecności w translacjach polskich. Antroponimy będące efektem eksperymentów słowotwórczych Witkacego były przedmiotem refleksji dr Anny Majewskiej-Wójcik („Nazwy własne w korespondencji S. I. Witkiewicza”). Prozatorskim tytułom literackim poświęciła uwagę Agnieszka Wojcieszek („Funkcje tytułów literackich na przykładzie twórczości Władysława Stanisława Reymonta”). Magdalena Bulińska („Proper Name as a Key to Understanding the Identity of the Bordeline, on the Example of the Novels by the Chicana Woman Writers”) wskazała funkcje imion w twórczości amerykańskich pisarek pogranicza, a Karolina Czemplik („Funkcje nazw własnych w esejach Zbigniewa Herberta na przykładzie «Barbarzyńcy

w ogrodzie»”) omówiła funkcje onimów w esejach podróżniczych Herberta. Nazewnictwo w poezji kulturowego pogranicza polsko-ukraińskiego przedstawiła dr Olesia Lazarenko („Onomastikon ukrains'koj pol's'komovnoji poezii XVII st.: napograničči dvoch kul'tur”). Dr Gordana Štrbac („Antroponimija u funkciji karakterizacije književnih likova (na primeru romana «Očevi i oci» Slobodana Selenića)”) zaprezentowała antroponimy jako sygnał charakterystyki postaci literackiej.

Funkcjonowaniu toponimii w przestrzeni literackiej uwagę poświęciło troje badaczy. Prof. Rafał Zarębski („Nazwy miejscowe w polskich przekładach Nowego Testamentu — rekonesans badawczy”) rozpatrzył kształt tłumaczonych nowotestamentowych nazw miejscowych determinowany ich obecnością w tekstach oryginału. Dr Violetta Jaros („*Częstochowa do kryminału*, czyli toponimia miasta i jej funkcje we współczesnych powieściach kryminalnych z Częstochową w tle”) odpowiedziała na pytanie, czy nazewnictwo literackie w powieści kryminalnej ma charakter wyłącznie realistyczny. Funkcję symboliczną plateau wskazała Monika Wójciak-Marek („*Ulica Mandelsztama* i jej literackie dzieje”).

Udział literaturoznawców w konferencji udowodnił interdyscyplinarny i integracyjny charakter badań onimii literackiej. Prof. Elżbieta Wesołowska („Helena i magia jej imion”) scharakteryzowała określenia identyfikujące Helenę trojańską oraz omówiła ich bogate konotacje obecne w kulturze i tradycji literackiej. Przygotowany tom pokonferencyjny będzie zawierał także referat autorstwa prof. Katarzyny Kuczyńskiej-Koschany „*«Weiser Dawidek»* jako nomen proprium i zagubiony Lessingowski trop kulturowy (głosa do czytania powieści Pawła Huellego)”).

Liczne wystąpienia dotyczyły funkcjonowania onimów na rozmaitych płaszczyznach komunikacyjnych. Prof. Włodzimierz Wysoczański („Nomina propria i derywaty odonimiczne w wybranych socjolektach”) ukazał procesy odproprialne zachodzące w uczniowskiej i studenckiej odmianie języka. Związki semantyczno-formalne w odapelatywnych nazwach członków rodziny poświadczono w języku współczesnych matek omówiła dr Julia Legomska („Antroponimizacja w transformacjach retorycznych współczesnego dyskursu macierzyńskiego. Doświadczenie ponowoczesności”). Dr Dorothea Suska („Strategie nazewnictwa w blogosferze tematycznej (nazwy blogów kulinarnych i modowych)”), opierając się na założeniach medionomastyki, scharakteryzowała określony typ nazw, podkreślając ich związek ze specyfiką komunikacji internetowej. Dr Izabela Domaciuk-Czarny („Funkcje nazewnictwa w wybranych utworach literackich i grach komputerowych z gatunku fantasy”) przedstawiła podobieństwa i różnice nazw własnych w dwóch typach komunikacji gatunku fantasy: literaturze i internecie. Dr Monika Kresa („Nazwy własne w funkcji wykładników stylizacji gwarowej (na przykładzie wybranych filmów i seriali polskich)”) prześledziła elementy stylizacji gwarowej zawarte w imionach, nazwiskach, przezwiskach, toponimach i zoonimach wybranych filmów i seriali. Dr Agnieszka Raszewska-Klimas („Nazwy pospolite, osobowe i miejscowe o wspólnej podstawie derywacyjnej”) zanalizowała derywaty onimiczne motywowane apelatywami *byk* i *chmiel*.

Dr Karolina Ruta i dr Marta Wrześniewska-Pietrzak („Nazwy własne w «Słowniku mimicznym») pokazały sposoby tworzenia i funkcjonowania nazw własnych w polskim języku migowym, a Paweł Dudek („Miejsce i funkcje nazw własnych w glottodydaktyce polonistycznej. Teoria a praktyka”) przedstawił miejsce i rolę nazw własnych w nauczaniu języka polskiego jako obcego.

Teoretyzujące ujęcia zagadnienia funkcji nazw własnych zaprezentowali prof. Pavol Odaloš („Systemy funkcii proprii (Funkcie v hovorenej/písanej komunikácii)”) i prof. Meri Momirovska-Josifovska („Pragmatics of Proper Names in Macedonian Language”). Iveta Valentová, PhD. ze Słowackiej Akademii Nauk w Bratysławie przedstawiła najważniejsze problemy współczesnej onomastyki słowackiej („Úlohy súčasnej slovenskej onomastyki”). Metody opisu leksyki motywujującej odapelatywne nazwy osobowe, służące zrekonstruowaniu tkwiącego w onimach wartościowania zaprezentowała dr Iza Matusiak-Kempa („Aksjologiczne motywacje nazw osobowych. Rekonesans metodologiczny”). Dr Iwona Żuraszek-Ryś („O funkcji identyfikacyjnej”) dokonała przeglądu stanowisk polskich badaczy wobec wybranego problemu. Wojciech Włoskiewicz („Trójelementowy

model znaczenia onimicznego i pojęciowy model onomastykonu”), odwołując się do ustaleń z zakresu semiotyki i neuroonomastyki, omówił relację nazwy własnej i obiektu.

Doc. Jaromír Krško („Onymická kompetencia jednotlivca z pohľadu onymických registrov”) wykazał, jak istotną rolę w procesie przekładu odgrywają kompetencje onomastyczne. Prof. Anna Mezenko („Kolorističeskaâ leksika v nominativnoj praktike žitelej Belorusskogo Poozer’â: ot istorii k sovremennosti”) zaprezentowała białoruskie ojkonimy, urbanonimy i wikonimy motywowane nazwami kolorów. Prof. Vladimír Patráš („Funkcia proprii v procese mediálnej kolokvializácie”) pokazał, w jaki sposób onimy podlegają procesowi swoistej kolokwializacji, zachodzącej pod wpływem współczesnych mediów. Prof. Adam Siwiec („Funkcjonowanie nazw własnych w reklamie zewnętrznej (aspekt werbalno-wizualny)”) przedstawił sposoby funkcjonowania onimów w specyficznym typie komunikatów, jakimi są szyldy reklamowe. Dr Marta Ułańska („Funkcje nazw firm (na przykładzie łódzkich chrematonimów)”) omówiła nazwy łódzkich firm jako narzędzia komunikacji między przedsiębiorcą a klientem. Prof. Joanna Kuć („Przemiany kulturowe a funkcje chrematonimów”) przyjrzała się nazwom typu *iPhone/srajfon*, *volkswagen/wieśswagen*, *iPod/srajpod*, pokazując zmianę ich funkcji pragmatycznych. Dr Małgorzata Klinkosz („Funkcja tożsamościowa kaszubskich chrematonimów, identyfikacja i komunikacja”) podjęła kwestię wzmocnienia poczucia własnej tożsamości w procesie nadawania nazwy rozumianej jako nośnik informacji o przynależności regionalnej. Dr Galyna Zymovets z Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie przedstawiła referat z pogranicza onomastyki i marketingu („Business Names as Rhetorical Means”). Analizę językową i kulturową farmakonimów przeprowadziła Samuela Tomasiak („Polskie produkty lecznicze. Ewolucja nazw”).

Podczas konferencji, 21 września 2014 r., odbyło się posiedzenie Polskiej Komisji Onomastycznej przy International Council of Onomastic Sciences oraz Komisji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów, poprowadzone przez prof. A. Cieślikową i prof. A. Gałkowskiego. Członkowie Komisji z zainteresowaniem wysłuchali wystąpienia prof. dra hab. E. Brezy na temat sytuacji języka i onimii kaszubskiej. Przedstawiono osiągnięcia onomastyczne ośrodków zagranicznych i polskich oraz wspomniano onomastów zmarłych w latach 2012–2014.

Obrodom konferencyjnym towarzyszyły wycieczki do Archiwum Archidiecezjalnego w Gnieźnie, Katedry Gnieźnieńskiej oraz kościoła św. Jana.

XIX Międzynarodową i Ogólnopolską Konferencję Onomastyczną podsumowali i zamknęli prof. A. Cieślikowa, prof. R. Mrózek oraz prof. J. Krško. Kolejna, jubileuszowa XX Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna odbędzie się w 2016 r. w Krakowie. Tematem konferencji będzie „Onomastyka — neohumanistyka — nauki społeczne”.

Patryk Borowiak
patryk@amu.edu.pl

Ewa Nowak-Pasterska
ewa.n@amu.edu.pl

XXV MIĘDZYNARODOWY KONGRES ONOMASTYCZNY (GLASGOW, 25–29 SIERPNIĄ 2014)

XXV Międzynarodowy Kongres Onomastyczny odbył się w dniach 25–29 sierpnia 2014 r. w Glasgow, a jego organizatorem był tutejszy uniwersytet (University of Glasgow). W konferencji wzięło udział 240 onomastów nie tylko z krajów europejskich, lecz także ze Stanów Zjednoczonych, z Ka-